

Claus Rønlevs bibliotek

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Digitaliseret efter aftale med Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. PDF-filen er kun til ikke kommercielt brug.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine mange tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER

SYV ENDE RÆKKE

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

BJØRN KORNERUP

FØRSTE BIND.

KØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GADS FORLAG.

1951—53.

Biskop Matthias Anchersens Klage over Rektor Christian Falster 1733.

Af Bjørn Kornerup.

De 40 Aar (1712—52), da den berømte Filolog *Christian Falster* stod som Styrer af Ribe Katedralskole, betegner et Højdepunkt i dens Historie. De første 20 Aar var tillige et lykkeligt og frugtbart Afsnit af Falsters eget Liv. Alle hans Evner og Egenskaber udfoldede sig i rig Blomstring, og takket være det gode Samarbejde med Biskop *Laurids Thura* prægedes baade hans og Skolens Tilværelse af Fred og Harmoni. Ganske anderledes artede Forholdene sig i Tiaaret efter *Thuras* Død 1731. Med dennes Eftermand, den lærde Orientalist og ypperlige Latinist, *Matthias Anchersen*, kom Falster snart paa en meget spændt Fod, hvad der flere Gange medførte bitre Opgør mellem Biskop og Rektor.

Da *Christian Bruun* 1869 udgav sin i flere Henseender fortjenstfulde Bog »Falsteriana«¹, behandlede han ogsaa heri, hvad han kalder »Falsters første Strid med Biskop Anchersen« (S. 9—10). De Oplysninger, Bruun kunde bringe om dette Emne, var dog yderligt sparsomme, og først en Aarrække senere lykkedes det at belyse det fylldigere, da *S. Birket-Smith* kunde fremlægge en Række Vota m. m., der var afgivet under Sagens Behandling ved Universitetet. (Personalhistorisk Tidsskrift 2. R. I, 1886, S. 290—313).

¹) Falsteriana, indeholdende nye Bidrag til Christian Falsters Historie og Udvalg af hans danske Brevvexling. Ved Chr. Bruun. Kbh. 1869.

Hverken Bruun eller Birket-Smith har dog kendt det til Grund liggende Aktstykke, Biskop Matthias Anchersens Klage af 31. Marts 1733 over Falster, idet denne forgæves var blevet eftersøgt baade i Danske Kancellis og i Universitetets Arkiv. Da der imidlertid i Ribe Bispearkiv er paa-truffet en aldeles samtidig Afskrift af den¹, kan der være Grund til at meddele den nedenfor. Baade ved de positive Oplysninger, den indeholder, og ved den Tone, hvori den er skrevet, er den et meget karakteristisk Aktstykke.

Det fremgaar saa vel af Klagen som af andre Akter, at Hovedmodsaetningen mellem Anchersen og Falster gjaldt Spørgsmaalet om Retten til at kalde Hørere ved Kate-dralskolen. Medens Biskoppen hævdede, at denne i Følge gældende Lov tilkom ham, synes Falster ved Biskop Thurs Eftergivenhed at have opnaaet en langt større Selvstændighed paa dette Omraade, end der egentlig kunde tilkomme ham.

Hertil traadte imidlertid 1733 yderligere et konkret Stridspunkt. Falster havde 1723 opnaaet kgl. Bevilling til med sit Rektorat at forene Konrektoratet i Ribe mod, at han selv lønnede en Subrektor, der kunde bestride de Pligter, som normalt paa hvilede Konrektoren². Dette Privilegium fortolkede han i Praksis saaledes, at ogsaa Retten til at beskikke Subrektor tilkom ham.

Spørgsmaalet blev brændende 1733, da den hidtilværende Subrektor *Laurids Gram* var blevet kaldet til Sognepræst i Hornslet³, og Falster til hans Efterfølger paa egen Haand kaldte en Søstersøn af sin Hustru, *Jens Ussing*. Herover blev Biskop Matthias Anchersen i høj Grad for-

¹) Ribe Bispearkiv, ad Reg. 7, Capsa 34, 14, 8.

²) Jydske Tegnelser 1723 2. April Nr. 36 (i Indlægget hertil Biskop Thurs Anbefaling for Falster).

³) Laurids Gram (1701—75), den berømte Hans Grams Broder og ældste Biograf, døde som Sognepræst i Stege. Jvfr. Vita Johannis Grammii ed. Bjørn Kornerup, 1942, Indledningen S. XLIf. Han havde været Subrektor hos Falster fra 1723 og blev 3. Marts 1733 Sognepræst i Hornslet (Jydske Reg. 1733 Nr. 48).

tørnet og benyttede nu denne Lejlighed til at falde over Falster, idet han i det hele gav Udtryk for sin Misfornøjelse med Falsters Skoleadministration. Han følte sig saa meget mere berettiget til Indgriben, som den nye Subrektor ikke var tilstrækkelig akademisk kvalificeret og heller ikke som Skolediscipel i Ribe havde ført et saadant Levned, at han kunde anses for egnet til at beklæde en Lærerpost i en offentlig Skole.

Dette er i Korthed Baggrunden for Biskop Anchersens Klage til Kongen 1733, som indeholder adskillige mærkelige Enkeltheder. Sagen sendtes af Kancelliet til Udtalelse hos Universitetet og forhandlede her med overordentlig Vidtløftighed. Gennem de bevarede Vota faar man levende Fornemmelse af, at det har været Professorerne ukært at skulle udtale sig i en saa delikat Sag. Falster havde mange Venner og Velyndere ved Universitetet, men det hjalp dog ikke. Selv ikke med den bedste Vilje kunde man bestride, at Falster i det paaankede Tilfælde havde handlet urigtigt. Paa den anden Side følte man sig aabenbart ilde berørt af den heftige Tone, Biskop Anchersen havde anvendt.

Le mot propre om hele dette Mellemværende blev vistnok udtalt af Juristen, Professor *Christian Thestrup*. Han ytrede, at Striden mellem Falster og Anchersen viste »en temmelig Animositet hos den ene og en empfindtlig Passion hos den anden for at vedligeholde den forrige hafte og tilladte Frihed under forrige sagtmodige Biskop, da superioratus var mindre imperieux, Fortroligheden større, og Kærlighed og Føjelighed uden al Paaanke reciprok, hvorved Rektor var betroet og tilladt med sin bekendte Flid og Forstand og tilbørlige Nidkærhed for Skolen at gøre og lade, som forsvarlig syntes«¹.

Ogsaa i Kancelliet og i Kongens Raad blev Sagen omhyggeligt overvejet. Den 12. Juni 1733 kom Afgørelsen i Form af et Kongebrev, underskrevet af Gehejmeraaderne C. L.

¹) Personalhistorisk Tidsskrift 2. R. I, 300.

Plessen og O. Blome under Kongens Fraværelse paa en Rejse til Norge¹. Det blev paalagt Stiftamtmanden og Biskoppen i Ribe alvorligt at irettesætte Falster for hans ulovlige Forhold med at antage Jens Ussing til Subrektor og befale ham at kalde »et dueligere, bekvemmere og uberygtet Subjectum« til denne Post. Hvad de øvrige Ankeposter angik, bemyndigedes Biskop Anchersen til at træffe de fornødne Foranstaltninger i Henhold til Lov og vedtagen Skik.

Falsters første Strid med Biskop Anchersen endte saaledes med et afgjort Nederlag for ham. Der var intet andet for ham at gøre end indtil videre at bide Harmen i sig, men længe varede det dog ikke, før en ny Strid blussede op. Ogsaa i denne — 1738 — kom Biskop Anchersen til at gaa af med Sejren², og først da den myndige Biskop 1741 havde lukket sine Øjne, kunde Christian Falster atter sejle ind i smult Farvande.

Den omstridte Subrektor, Jens Ussing, havde Falster maattet skille sig ved 1733. Han drog til København, hvor han 1735 tog teologisk Attestats, og blev 1739 Sognepræst i Højst i Tønder Provsti. Efter faa Aars Forløb maatte han dog fjernes paa Grund af Sindssvaghed. Han døde først 1796 som en 85-aarig Olding³.

1.

1733 31. Marts. Biskop Matthias Anchersen i Ribe klager over Rektor Christian Falsters Forhold ved Antagelse af en Subrektor.

Stoormægtigste Allernaadigste
Arve-Herre og Konge!

For Eders Kongelige May^{tt} er jeg høyligen forarsaget allerunderdanigst at andrage, hvorledis Rector Scholæ her

¹) Jvfr. nedenfor Aktstykke Nr. 2.

²) Chr. Bruun, *Falsteriana* S. 21 ff.

³) Otto Fr. Arends, *Gejstligheden i Slesvig og Holsten II*, 330. Tage Algreen-Ussing, *Stamtavle over Slægten Ussing*, 1910, S. 6.

udj Ribe Mag. Christian Falster har tvert imod Eders Kongl. Maytt^s allernaadigste Lov og dend høystprieibeligste Foundation for det Kongl. Universitet i Kiøbenhafn samt tvert imod min hannem betimmelige insinuerede skriftlige Advarsel, grundet paa allerhøystbem^{te} Kongl. allernaadigste Lov og Foundation, understaaet sig til Sub-Rector at antage, declarere og installere en gandske ung Studenter, hans Koenes Syster Søn, nafnlig Iens Ussing, som icke nær har naaet det Maal i sine Studeringer, som Eders Kongl. Maytt^s allernaadigste Lov og Universitets Foundation tilholder, foruden det, at hans Levnets Forhold skal have været af dend Beskaffenhed, at hand samme Embede icke uden Forargelse her i Skoelen vel kunde betienne. Thi

Allernaadigste Arve-Herre og Konge!

Sagens Beskaffenhed fra Begyndelsen til Enden er saaledis: Eders Kongl. Maytt^s Høyst Sal. Hr Fader af allerprieibeligst Ihukommelise haver, efter da værende Sal. Biskop Thuras Recommendation, allernaadigst bevilget og tilladt, at Rector Mag. Falster motte til sin bedre Subsistence, saasom hand icke hafde lagt sig efter Prædicke-Stoelen, have Con-Rectoratets Indkomster tillige med Rectoratets med denne Vilckor:

at hand deraf skulde holde og selv lønne een dygtig Sub-Rectorem, som Con-Rectoris Tienniste forsvareligen kunde forrette og forrestaae.

Nu skeer det, at Sub-Rector Lauritz Gram, en meget dygtig Mand, paa hvis Information icke dend mindste Skoelens Floor og Styreke har lagt, er af Hans Excellence Hr Geheime Raad Ifver Rosenkrantz¹ kaldet, og af Eders Kongl. Maytt. allernaadigst confirmèret til Sogne Præst for Hornslet Meenighed i Aarhus Stift, hvor ved Sub-Rectoratet leddig vorder; da jeg venter, at Mag. Falster det hos mig skulde anmelde, og i det Mindste (om hand, som dog

¹) Som Herre til Rosenholm havde Gehejmerraad Iver Rosenkrantz (1674—1745) Patronatsret til Hornslet Kirke.

icke formodes, hafde Rætt til, selv at kalde en Sub-Rectorem) foreslaae og præsentere slig en Person for mig til Approbation, om hand dertil dygtig kunde befindes. Mens Ney! Mag. Falster tier Forandringen i Skoelen, og paa egen Authoritet gjør sin egen Disposition, antager og declarerer ovenm^{te} Person til Sub-Rector, som hand nogle faae Maaneder tilforn, ligeledes mig uadspuurd^t, hafde giort til Hørrer i 2^{den} Leyße¹. Jeg, som icke kunne troe, at Rector Falster understoed sig slig Anordning uden mit foregaaende Vidende at gjøre, biede en Dag efter en anden. Men da hans dessein, som mig af andre berettes, lackede til Effect, lod jeg ham d. 14 Martij kalde til mig, og da hand i Discursen uden Compliment lod sig forlyde med at have udseet denne Iens Ussing til Sub-Rector, og jeg motte spørge, hvor gammel Academicus hand var, svarte hand »snart mod 3 Aar«, og derpaa under Paaskud af anden ham magtpaaliggende Ærinde straxens gick fra mig.

Jeg skrev ham desaarsag et Brev til af 17 Martij, at som hand udlod sig med, jeg og desuden var kommen i Erfaring, at hand til Sub-Rector vilde antage Iens Ussing, og samme Person ingenlunde efter Lovens 2^{den} Bogs 18 Cap. art. 3 motte endnu betroes en Høreres Platz i en Skoele, end sige en Sub-Rectoris, hand derfor, indtil samme Person efter Loven og det Kongel. universitets allernaadigst udgangne Forordning af d. 31 Martij 1732 hafde giort sig beqvem og var dygtig befunden, skulde entholde sig fra denne Ussing at installere, efter mit Brevs Copie N° 1², med Erindring icke her efter slige Personer til Collegas at antage, hvorpaa hand giver mig en lunckent Svar, hvoraf følger Copie N° 2³. Bemelte min skriftlige Advarsel uagted kalder Rector Falster næste Dagen derefter d. 18 Martij de 2 nederste Hørere (hvorfore de 3

¹) Jens Ussing var blevet Hører 4. November 1732 (Ribe Katedralskoles Regnskabsprotokol 1723—1805 S. 160 i Skolens Arkiv).

²) Nu tabt.

³) Ligesaa.

øverste Hørere bleve udelugte, viides icke) saavel som Mester Leysens Discipler tilsammen i sit Huus, og da Sub-Rector Lauritz Gram hafde valedicèret, declarèrer bem^{te} Ussing for Sub-Rector i hans Stæd¹, gratulærer ham til denne nye Station, efterfuldt af bem^{te} 2de Hørere og Mester Leysens Discipler, hvorpaa hand og siden om anden Dagen har læst for Mestèr Leysens Discipler sampt taget Sub-Rectoris Platz i Kircken uden at give mig slig Forandring tilkende. Saa slet efterlever hand hans foresatte Øfrigheds Befalning, grundet paa Eders May^{ts} Lov og Forordning, hvilcket jeg umueligen kand tie stille med. Thi skulde dette gaa ham an, vilde hand icke alleene herefter blive langt studsigere og opsetzigere, end hand hidindtil haver været, men endog give saadanne onde Exempler fra sig til andre, at jeg som ringe agted skulde herefter sidde at see paa alle de enormiteter, som uden Undseelse motte begaaes tvært imod min Eed og imod det mig allernaadigst anbetroede Embedes Pligt, dersom jeg icke, fornemmelig i Begyndelßen, vorder i mit Embedes Myndighed protegèret.

Allernaadigste Arve Herre og Konge!

Jeg understaar mig derfor i allerdybeste Soubmission at forespørge og Eders Kongl. May^{tts} allernaadigste Decision mig allerunderdanigst at tilbøde.

1. Om Rector Falster kand og bør have Rettighed til selv at kalde en Sub-Rectorem paa Fundament af dend hannem meddeelte Kongl. Benaading, der aldeeles indtet melder om Vocationen, men alleene, at hand skal holde og selv lønne en Sub-Rectorem, neml. dend Sub-Rector (som jeg allerunderdanigst formeener), der af Biskoppen buurde kaldis og af Professoribus Philosophiæ efter dend Kongl. Foundation er kiendt dygtig. Thi, Allernaadigste Konge!

¹) I Ribe Bispearkiv (ad Reg. 7, 34, 14) findes Koncept til en Skrivelse af 21. Marts 1733, hvori Biskop Matthias Anchersen af Laurids Gram udbeder sig en Redegørelse for, hvad der var forefaldet ved »Indsættelsen« i Puggaard den 18. Marts.

Rector Falster blev ved hans allerunderdanigste Ansøgning bevilget til hans desto bedre Subsistence Rectoratets og ConRectoratets Indkomster, men ingenlunde dend Herlighed, som Eders Maytt^s Lov allernaadigst har forundt Biskopperne: nemlig at kalde Rectores eller Con Rectores. Derfor, lige saa lidet som Rector Scholæ kalder Con Rectores, lige saa lidet kand Rector Falster efter mine uforgribelige Tancker kalde en Sub-Rectorem, der i alle optænckelige Maader forretter ConRectoris Partes med Læbning de 3 sidste Dage om Ugen lige saa fuldkommen, som Rector de 3 første Dage. Allerheldst Rector Falster ingen Præjudice skeer derved i sin Benaading og icke udgiver meere af Con-Rectoratets Indkomster end tilforn, nemlig 50 Rdlr. til Løn og 50 Rdlr. til Kost, Kammer, om hand selv icke vil have ham i Huuset, som tilforn er skeet.

2. Tildrister jeg mig allerunderdanigst at forespørge, om det kand være tilladeligt og forsvarligt, at Rector Falster understaar sig tvert imod Loven først at antage en Person til Hører, som icke har Examen Philosophicum eller er kiendt dygtig til at nyde primam in Philosophia Lauream; dernæst at beskicke samme Person til Sub-Rector, da hand icke engang af Biskoppen, mindre af Philosop[h]iæ Professoribus er kiendt dygtig til Hører, end sige til Sub-Rector i en Cathedral Skoele; thi maa Biskoppen efter allerhøystbem^{te} Foundation icke antage eller beskicke Rectores eller Con-Rectores, som icke er Philosophiæ Magistri, førend de af vedkommende Professoribus ere examinerede og dygtig befundne, men derfor skal stande Eders Kongl. Mtt. til Rette, om de anderledes forholder sig dermed, saa skulde det vel være langt meere utilladeligt, at en Rector endog betimmeligen der om af sin Øfrighed paa Eders Kongl. Maytt^s og hans Embedes Vegne advaret der til tør formaste sig. Hvorhos jeg og allerunderdanigst maa referere dette, at oftbem^{te} Person Iens Ussing skal (som det almindelige Røgte gaar) have, da hand endnu var Discipel her i Skoelen, besvangred en af Rectoris Tienniste Piger,

derfore løbet bort fra Skoelen, faaet et Testimonium Scholasticum til et tydsk Academie, der at deponère, og siden hemmeligen ungefæhr for et Par Aars Tiid siden deponèret eller og faaet Inscription ved det Kongl. Universitet i Kiøbenhafn¹. Denne Person er det, Rector Falster propria autoritate sætter til Sub-Rector i dend samme Skoele, hvor hand saa nyelig tilforn har begaaet saadan Forargelse, og til Lærere for de Discipler, som gick i Skoele med ham, da hand formedelst bem^{te} hans Forseelße løb fra Skoelen; men alt sligt vil Rector Falster have satt Fingren over, endskiøndt det er imod Lov og Forordning, fordj Personen er hans Koenes Syster Søn.

3. Indstiller jeg allerunderdanigst til Eders K. Mtt^s allernaad.^{ste} Resolution, om Rector Falster i Ribe meere end andre Rectores bør have dend sig tilegnede Friehe^d af egen Myndighed at disponère over alle Anordninger saavel i Skoelen som i Kircken, nu med at antage Hørere uden at anmelde Vacancen, eller forestille dend antagne Collegam for Biskoppen; nu med at præschribère dennem formulam Iuramenti uden at tage Concept eller Approbation derpaa,

¹) Der blev aldrig leveret Bevis for Jens Ussings Forseelse, og under hele Sagens Gang blev dette Punkt blot behandlet som et (sandsynligt) Forlydende. At Biskop Anchersen har haft Ret, fremgaar dog klart nok af Falsters egen Skildring af det omtalte Tilfælde i hans »Amoenitates philologicæ« (II, 141 ff.). Falster søger her at kaste en Kærlighedens Kaabe over den unge Mand, et velbegavet og fortræffeligt Menneske, der blot havde ladet sig overrumple af Legemets Krav og gjort sig skyldig i, hvad Hippokrates kalder, en *μικρὰ ἐπιληψία*. At der her sigtes til Jens Ussing, fremgaar sikkert nok af Laurids Grams Antegnelser (Danske Samlinger 2. R. IV, 151, jvfr. Kh. Saml. 6. R. IV, 357f.). Falster gav den ulykkelige unge Mand et Testimonium, men desværre har han ikke indført det i sin Kopibog for Testimonier (E donat. var. 4°, 3), hvorigennem dog alle hans øvrige Testimonier er bevarede. Kun Navnet anføres (Nr. 30). Jens Ussing lod sig immatrikulere i Kiel den 17. August 1728 (Das Album der Christian-Albrechts Universität zu Kiel 1665—1865, herausg. von Franz Gundlach, Nr. 4025). Først den 26. September 1730 blev han indskrevet i København (Kjøbenhavns Universitets Matrikel ved S. Birket-Smith II, 524).

som ellers er praxis, af Biskoppen, eller at lade dem indskrive deris Eed udj dend dertil fra gl. Tiid af jndrettede Protocol, alleene for at binde dem til Lydighed imod sig og icke imod deris anden geystlig Ørighed; nu med at lade dem læse for Disciplerne, førend de publicè & solenniter ved en kort latinsk Oration ere installèrede, som aldtid baade her og andenst[eds] er skeet tilforn, indtil paa et Par Aars Tiid Rector Falster selv har fundet for got at op-hæve det; nu med at læse for Disciplerne dend gandske Vinter igiennem hiemme i sit Huus, og Hørerne hver især paa deris Kamre; nu med at anordne for Disciplernes Magedligheds Skyld, at nogle faa ickun skal betienne Chor Sangen tvert imod gl. Skick og Sædvaane. Indtet at melde om det, hand selv aldrig følger med Skoelen i Kircken, saasom hand foregiver icke at kand taale Kulden, som dog icke uden om Vinteren kunde gravère ham, med flere slig U-ordentligheder, som hand selv pro lubitu anretter.

Som da Eders Kong. Maytt. af denne min allerunderdanigste Beretning (som jeg for Gud og Eders K. Mtt. vidner at være sandfærdig) allernaadigst kand fornemme, hvor formastelig imod Lov og Forordning, og hvor ulydig imod sin Øfrighed Rector Falster opfører sig, saa er jeg i allerdybeste Soumission allerindstændigst bønfoldende, at Eders Kongl. Maytt., saavit som rett og billigt allernaadigst kand eragtes, vilde ansee bem^{te} Rector Falster som dend, der uden Undseelße forgriber sig imod Eders Kongl. Maytt^s Lov og Forordninger sampt tvert imod hans Eed og Pligt ringeagter, om icke gandske foragter, hans foresatte Øfrigheds lovlige Ordres, paa det hans Forhold lige i Øynene og Døren hos sin Biskop icke skulde føde onde Sviter af sig hos andre ligesindede Gemytter enten i Nærværelßen eller længere borte. Jeg kunde vel ved Proces og Rettergang tage Dom over ham¹ til vedbørlig Undgiældelße efter Lov og For-

¹) I Bisparkivet, anf. Sted, findes flere Koncepter til Skrivelser fra Biskop Anchersen, der viser, at han syslede med Tanken om at indstævne Falster for en Provsteret.

ordninger, men som slig Vitløftighed icke alleene vil forhindre mig udj andre mine Embedes Forretninger, men endog falde mig med mange Børn og uden Midler (da hand, neml. Mag. Falster, ingen Børn har, men temmelig god Formue) alt for kostbar, saa lever jeg i det allerunderdanigste Haab, at Eders Kongl. May.tt. finder for billigt bem^{te} Rector Falster for saadan hans Forhold at lade tilrætte sætte, saaledis at hand herefter kand undsee sig for at udviise slig Ulydighed imod hans foresatte Øfrigheds lovlige og billige Ordres, hvorudj jeg saa meget meere allerunderdanigst forventer allernaadigst assistance, som mit Embeds Forretninger derunder alleene werserer, og jeg i slige Tilfælde tilforn ved Eders Kongl. Maytt^s allernaadigste Resolution (hvorfore jeg endnu allerunderdanigst tacker) er kommen til Roelighed med de stridige Törning Lehns Præster, som siden dend Tiid har udviist ald sømmelig og lovlig Lydighed imod deris Biskop¹. Jeg i det øvrige indstiller allerunderdanigst dette Wæsen til Eders Kongelige Maytt^s eget allernaadigste Behag og Resolution med allerdybeste Soumission forblivende indtil sidste Aandedrætt

Eders Kongelige Mayt^s

Ribe d. 31 Martij 1733.

[ingen Underskrift].

Samtidig Afskrift i Ribe Bispearkiv, ad Reg. 7, Capsa 34, 14, 8.

¹⁾ Ved kgl. Ordre af 18. Januar 1732 var det paa Foranledning af en Klage fra Biskop Anchersen blevet indskærpet, at Præsterne i Haderslev Amt, der stod under Ribe-Biskoppens Jurisdiktion, skulde rette sig efter Danske Lov i kirkelige Spørgsmaal (Jydske Tegn. 1732 Nr. 5). Den 12. April 1732 var dette Princip yderligere blevet fastslaaet i Anledning af Hævdelsen af de tørninglenske Præsters og Kirkers Forpligtelse til at svare Studiiskat og Cathedratikum (Jydske Tegn. 1732 Nr. 125).

2.

1733 12. Juni. Kongebrev til Stiftamtmand Christian Carl v. Gabel og Biskop Matthias Anchersen i Ribe om den sidstnævntes Klage over Rektor Christian Falster.

Christian den Siette etc. [Her forbigaaes det vidtløftige Referat af Biskop Anchersens Klage, hvorpaa Brevet fortsætter:]

Saa er hermed vores allernaadigste Villie og Befaling, at I for Eder indkalder fornevnte Rector Falster og med Alvorlighed foreholder ham hans u-tilladelige Omgang med at have antaget Jens Ussing til Sub Rector tvært imod Loven og Biskopens Forbud, u-agtet bemelte Ussing, som siden ved sidste Examen er bleven kient u-døgtig¹, den Tid ikke havde sustineret Examen Philosophicum, og hvis Forhold ellers faa Aar tilforn, da hand i Skolen var Discipel, skal have været forargeligt, og haver I saa derhos at tilholde Rector Falster, at hand under den ham givne allernaadigste Benaadings Forbrydelse herefter lovligere foreholder sig med Sub Rectoris Antagelse og dertil kalder et dueligere, beqvemmere og u-berygtet Subjectum samt, at hand den Person, som hand til Sub Rector antager, for Biskoppen skal anmelde og præsentere, førend samme Person maa tillades at gjøre Tieniste i Skolen. Hvad sig ellers de øvrige Poster udi din Biskop Anckersens Forestilling angaar, da haver du self som Biskop at tilsee, at dermed i alle Maader vorder forholdet efter Loven, Ritualet, Fundatzerne og den gamle vedtagne christelige Skik og Sædvane, og indberettes ellers strax allerunderdanigst, at denne vores allernaadigste Ordre Eder er tilhændekommen.

¹) Den 7. Maj 1733 havde Jens Ussing indstillet sig til den filosofiske Eksamen ved Københavns Universitet, men kun opnaaet Karakteren «illum» [ø: recipimus] (Protocollum examinis philosophici i Universitetsarkivet).

Dermed skeer vor Villie. Befalendes Eder Gud. Skrevet
udi vores kongelige Residentz Stad Kiøbenhavn den 12.
Junii Anno 1733.

Efter Hans Kongelig May^{ts} allernaadigste Befaling
udi allerhøystbemelte Hans May^{ts} Fraværelse under
det Kongelige Segl og de her tilstedeværende Ge-
heime Raader af Conseillet deres Underskrift.

C. L. Plessen. O. Blome.

Original i Ribe Bispearkiv, ad Reg. 7, Capsa 34,
15, 10. — Kopi i Jydske Tegn. 1733 Nr. 48.